

Til Folketingets Uddannelsesudvalg

07-12-2010

Sag nr. 09/3091

Dokumentnr. 61199/10

Vækst og valgmuligheder

- regional uddannelsesdækning under fremtidig institutionsstruktur for ungdomsuddannelser

Institutionsstrukturen for ungdomsuddannelserne er under revision. Der fremsættes et lovforslag dette folketingsår, blandt andet som opfølgning på regeringens oplæg ”Danmark i Balance – i en global verden”. Formålet er et tættere og mere forpligtende samarbejde mellem ungdomsuddannelsesinstitutionerne for at indfri 95 procentmålsætningen samt for at sikre mere fagligt og økonomisk bæredygtige uddannelsesinstitutioner. Regionerne bakker op om disse målsætninger.

Regional uddannelsesdækning - vækst og valgmuligheder

Regionerne ønsker et bredt geografisk udbud af ungdomsuddannelser på et højt fagligt niveau. Et højt fagligt niveau er afgørende for, at virksomhederne kan få den rette arbejdskraft og dermed for regional vækst.

De regionale vækstfora har ansvaret for at udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi og Regionsrådene har ansvaret for at udarbejde en regional uddannelsesstrategi som en del af den regionale udviklingsplan.

Regionerne koordinerer i dag udbuddet af uddannelser med hensyn til geografisk placering for at sikre et varieret udbud af ungdomsuddannelser. Desuden bidrager regionerne til samarbejde på tværs af ungdomsuddannelserne. Samarbejdet omfatter eksempelvis bekæmpelse af frafald, flere praktikpladser, nye fagudbud og it-baseret undervisning. Indsatserne baserer sig på analyser af de konkrete regionale udfordringer, f.eks. af de unges vej gennem uddannelsessystemet i regionen, frafaldsårsager, erhvervsstruktur og kompetencebehov mv.

Uddannelsesområdet spiller en nøglerolle for at sikre stærke rammevilkår for regional bosætning, vækst og erhvervsudvikling.

Regionsrådene og de regionale vækstfora understøtter derfor både 50 og 95 procentmålsætningen gennem deres investeringer i uddannelse og kompetenceudvikling. De regionale og nationale indsatser koordineres bl.a. gennem partnerskabsaftaler mellem regeringen og de regionale vækstfora.

Regionsrådene er stærkt optaget af at styrke sammenhængen mellem uddannelse, erhvervsudvikling og beskæftigelsesindsatsen. Krisen og fyringer har ramt visse dele af landet hårdt. Det har sat skarpt fokus på behovet for omstilling af både arbejdsstyrken og produktionen. Arbejdskraft med de rette kvalifikationer er en forudsætning for, at virksomhederne kan omstille sig og klare sig i den globale konkurrence.

Uddannelsesinstitutionerne skal omstille sig lige som virksomhederne. Uddannelsessamarbejder kan være et af svarene på, hvordan der sikres uddannelser på et højt fagligt niveau samtidig med, at der er en regional uddannelsesdækning, der giver de unge reelle valgmuligheder.

Regionale uddannelsespolitiske udfordringer

En ud af fem unge får ikke en ungdomsuddannelse. Danmark er derfor langt fra 95 procentmålsætningen. Frafaldet er fortsat højt - især på erhvervsskolerne, og manglen på praktikpladser er alvorlig. Mere end 7.000 elever mangler praktikplads.

Antallet af unge uden en ungdomsuddannelse, og ledigheden blandt de unge, stiger. Det resulterer i en stor gruppe af unge som har brug for en særlig indsats, hvis de skal gennemføre en ungdomsuddannelse og finde vej ind på arbejdsmarkedet.

Nogle unge har for langt til en ungdomsuddannelse. Det er især de unge på erhvervsuddannelserne, der har langt til uddannelsesinstitutionerne, da de i dag er placeret færre steder end de almene gymnasier. Tal fra Danske Regioner viser, at i de kommuner, hvor de unge har længst til uddannelse, også er der, hvor færrest unge får en ungdomsuddannelse. Afstanden til uddannelse, er således afgørende for de unges valg- og karrieremuligheder.

Ungdomsårgangene og antallet af elever bliver om få år mindre. Den udvikling medfører en ny udfordring, da den enkelte uddannelsesinstitution selv vil søge at ruste sig ved at øge kapaciteten. Det kan risikere at medføre en u hensigtsmæssig udnyttelse af bygninger og undervisningsmidler.

Samlet giver ovenstående forskellige udfordringer geografisk. Der er behov for tiltag både for de unge med få ressourcer og for de unge med særlige talenter.

Side 3

Behov for stærkere uddannelsessamarbejder

Regionerne arbejder for at sikre en hensigtsmæssig uddannelsesdækning bl.a. ved at støtte samarbejder mellem uddannelsesinstitutioner, samlokalisering, forlagt undervisning og campusdannelse.

Danske Regioner har en række forslag til, hvordan uddannelsesdækningen kan styrkes:

1. Fleksible løsninger sikrer den bedste uddannelsesdækning
2. Styrket regionalt samarbejde om 95 procentmålsætningen
3. Aktivt samspil med de regionale vækstfora.

1. Fleksible løsninger sikrer den bedste uddannelsesdækning

Uddannelsesdækningen skal tilpasses lokale og regionale behov og geografi. Bystørrelser, erhvervsstruktur, demografi og de unges søgemønstre kan være parametre for, hvilken løsning man vælger. De konkrete løsninger skal findes lokalt/regionalt i samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner, regioner, erhvervsorganisationer, faglige organisationer og Undervisningsministeriet.

Nogle steder er campus en god løsning. Campus kan give de unge et bedre studiemiljø og kan give lærerne et stærkt fagligt miljø. Etablering af campus er dog ikke en universel løsning. Der kan ikke være campus alle steder, og afstand til campus vil for nogle unge blive for stor.

Andre steder kan en løsning være, at to ens uddannelser - fx to almene gymnasier - samarbejder om dækningen i et område. Eller at to gymnasier fusionerer for at opretholde et gymnasium i et yderområde, hvor elevtallet er mindre, men hvor der er et behov for en uddannelsesinstitution.

En tredje løsning er, at to forskellige ungdomsuddannelser samarbejder om udbud. F.eks. kan et hhx og stx placeres samme sted. Det giver de unge flere valgmuligheder og skaber faglige og økonomiske stordriftsfordele samtidig med, at fagligheden sikres.

Andre løsninger kan være forlagt undervisning og IT-understøttet undervisning, der giver mulighed for uddannelse i alle dele af landet.

Hovedudfordringen er at sikre gode uddannelsesmuligheder for alle unge i en fagligt og økonomisk bæredygtig struktur, der er robust overfor ændringer i elevtallet.

Regionerne har på forskellig vis støttet samarbejder for at forbedre uddannelsesdækningen regionalt (se boks).

Eksempler på regionalt støttede samarbejder

Udvikling med udsigt (Region Hovedstaden)

Region Hovedstaden har gennemført en større analyse af uddannelsesniveaut i regionen. Analysen påpegede blandt andet, at uddannelsesniveaut i de nordligste områder i regionen var lavt. Regionen iværksatte derfor projektet: ”Udvikling med Udsigt” i samarbejde med Erhvervsskolen Nordsjælland. Formålet med projektet er, at flere unge i Nordsjælland får en ungdomsuddannelse. 165 unge er startet på en af de nye filialer.

Der er i løbet af projektperioden etableret nye erhvervsskoleafdelinger i fire nordsjællandske kommuner. Samtidig er hensigten, at der i samarbejde med kommunerne og private virksomheder, bliver fundet praktikpladser til alle elever, der starter på en af erhvervsuddannelserne.

Etablering af campus i Region Sjælland

De uddannelsesmæssige udfordringer er tydelige i Region Sjælland. Uddannelsesniveaut er lavt, og der bliver markant færre unge i yderområderne i de kommende år. Dette vil medføre et økonomisk pres på de eksisterende ungdomsuddannelsesinstitutioner, når der er færre elever. Der er samlet set risiko for, at det bliver vanskeligt at opretholde et godt fagligt udbud på de små uddannelsessteder. Det er erfaringen i regionen, at et fysisk lokalafællesskab ikke er nok. Der er ingen merværdi heri. Derfor har regionen igangsat et forsøg med campusdannelse i regionen i tæt samarbejde med alle relevante aktører. Regionen vil i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne, arbejdsmarkedets parter m.fl. arbejde med udvikling af to forskellige modeller for campus – i hhv. land og by. Der overvejes tematiserede uddannelsescampus (f.eks. bæredygtighed, internationalisering) og en model, hvor man som forsøg kobler undervisning, frivilligt arbejde og projektarbejde på tværs af faglige og niveaumæssige skel.

Udbud af ungdomsuddannelser i yderområder (Region Syddanmark)

Regionsrådet i Region Syddanmark har haft en drøftelse af uddannelsesinstitutionernes udvikling samlet set, baseret på analyser af søgemønstre, flyt-

temønstre og befolkningsprognoser. Tilsvarende har regionen gennemført analyser af konsekvenserne for eleverne ved eventuel lukning af konkrete gymnasier i udkantsområder.

Et andet initiativ, regionen har støttet, er et projekt om parallel undervisning. To VUC'er i regionen vil udvikle en undervisningsform på hf-enkeltfag, der via brugen af videokonferencer vil muliggøre samtidig undervisning af kursister, der befinder sig i to forskellige byer/geografiske lokationer. Formålet er at sikre undervisningstilbud i de tyndtbefolkede områder, hvor det ofte er en udfordring at samle kursister nok til et helt hold.

Udbud af HTX på STX (Region Midtjylland)

Region Midtjylland har gennemført en analyse af søgemønstre og uddannelsesfrekvenser til HTX i regionen. Analysen påpeger, at søgningen til HTX-uddannelsen er halveret i et område, hvor der er lukket et udbud, mens søgningen er steget i stort set resten af regionen. I et samarbejde med Struer Statsgymnasium søges etableret et nyt udbud af HTX. Regionens analyser viser, at et nyt udbud vil øge den samlede søgefrequens uden at have afgørende negativ indflydelse på de eksisterende udbud af HTX i regionen. Det nye udbud kan hermed bidrage til, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse.

Samarbejde om frafaldsreduktion på ungdomsuddannelser (Region Nordjylland)

Region Nordjylland har besluttet, at deres udviklingsmidler til uddannelse i 2010 skulle drøftes med en kreds af interessenter, som er inviteret til dialogmøder om indsatsens mulige aktiviteter og projekter. Via denne interessentkreds er der udviklet 4 delprojekter, som skal udgøre den samlede indsats for de særligt frafaldstruede unge på især, hf, hhx, htx og erhvervsskolerne. Indsatsen bliver regionalt dækkende, og med nye samarbejder på tværs af uddannelsesinstitutionerne.

Eksemplerne ovenfor viser, at uddannelsessamarbejderne er med til at give de unge flere valgmuligheder. Valgmuligheder, der medvirker til, at flere unge gennemfører deres ungdomsuddannelse.

2. Styrket regionalt samarbejde om 95 procentmålsætningen

Uddannelsesinstitutionerne har en høj grad af regional forankring. 80 procent af de personer, der har taget en faglig uddannelse bor i regionen 10 år efter. Tilsvarende gælder for 60-80 procent af de personer med en videregående uddannelse alt efter region.

Det betyder, at uddannelsesinstitutionerne i stort omfang er leverandør af arbejdskraft til et regionalt arbejdsmarked. Det betyder også, at der er behov for at styrke sammenhængen mellem uddannelse, erhvervsudvikling og beskæftigelsesindsatsen.

For at sikre den bedst mulige sammenhæng mellem virksomhedernes efterspørgsel og nyuddannedes kompetencer, er der behov for en styrket regional dialog.

Regionalt Uddannelsesråd i Region Syddanmark – et eksempel

I Region Syddanmark er der gode erfaringer med et forum for regionale uddannelsesansvarlige aktører, der drøfter hvordan man bedst kan bidrage til at indfri 95 procentmålsætningen.

Der er etableret et regionalt ungdomsuddannelsesråd. Det fungerer som ekspertpanel for politikerne i uddannelsespolitiske og -strategiske spørgsmål, og skal samtidig være initierende i forhold til at sætte tværgående projekter i gang på ungdomsuddannelsesområdet, f.eks. for at nedbringe frafald og skabe flere praktikpladser.

Et centralt initiativ er Syddansk Uddannelsesaftale, som skaber regionalt samarbejde på tværs af kommunegrænser og skoletyper.

Aftaleparterne er blandt andre Syddansk Vækstforum, Region Syddanmark, Regionalt UngdomsuddannelsesRåd, ungdomsuddannelserne, kommuner, Ungdommens Uddannelsesvejledning, Undervisningsministeriet, videregående uddannelsesinstitutioner, Studievalg, arbejdsmarkedets parter, produktionsskoler og de frie kostskoler.

Styregruppen for Syddansk Uddannelsesaftale udvælger de idéer, der efterfølgende skal udvikles til projekter.

Der kunne etableres regionale ungdomsuddannelsesråd i alle regioner for at styrke det regionale samarbejde om at indfri 95 procentmålsætningen, herunder drøfte hvordan der bedst muligt sikres en hensigtsmæssig regional uddannelsesdækning. Transportmulighederne til uddannelsesinstitutionerne kunne også indgå i drøftelserne.

3. Aktivt samspil med de regionale vækstfora

Vækstforaenes tilknytning til regionale virksomheder bør inddrages og udnyttes til at styrke og udvikle en regional uddannelsesdækning, der matcher

erhvervslivets behov. Inddragelse af virksomheder vil styrke samspillet til fordel for udvikling af uddannelsesudbud med tæt kobling til lokale og regionale erhvervsmæssige styrkepositioner. Samtidig vil samspillet øge virksomheders ansvar for et velfungerende uddannelsessystem

Uddannelsesinstitutionernes rolle som udviklingsmotor for innovation, arbejdes der også med i flere vækstfora.

Regionerne har i dag stor erfaring med at understøtte det tværgående uddannelsessamarbejde inden for geografiske optageområder. Regionsrådene og de regionale vækstfora støtter økonomisk op om de overordnede uddannelsespolitiske målsætninger i forhold til de konkrete regionale og lokale udfordringer. I alt er der investeret for cirka 300 millioner kroner årligt i kompetenceudvikling via regionsråd og strukturfonde. Dertil kommer medfinansiering for mere end 150 millioner kroner pr. år fra øvrige aktører. Investeringerne sker i projekter inden for frafaldsreduktion og praktikpladser, bedre overgange mellem uddannelser, udvikling af uddannelser/fag og udbud/samlokalisering, bedre undervisnings- og læringsmiljø samt omstilling af arbejdsstyrken.

Eksemplerne på regionalt støttede uddannelsessamarbejder er blandt andet finansieret af disse midler. Se flere eksempler på konkrete projekter på www@regioner.dk.